
Šedivi: Novi strateški koncept odgovoriće na pitanje gde NATO želi da bude za deset godina

Datum
maj. '10.
19.

S leva na desno: Hadžić, Šedivi, Vujačić i Sonja Stojanović. FPN, 19. maj 2010.

Miroslav Hadžić i Jirži Šedivi. FPN, 19. maj 2010.

U prepunoj slušaojnici br. 1 Fakulteta političkih nauka, u sredu 19. maja, **pomoćnik generalnog sekretara NATO Jirži Šedivi govorio je o predlogu za novi strateški koncept Alijanse**. Samo dva dana ranije (17. maja) grupa istaknutih stručnjaka pod vođstvom Medlin Olbrajt predstavila je svoje preporuke Severnoatlantskom savetu na osnovu kojih će biti napravljen novi strateški koncept i usvojen na samitu NATO u Lisabonu u novembru ove godine.

U diskusiji, organizovanoj zajedničkim naporom Fakulteta i Centra za civilno-vojne odnose, učestvovao je veliki broj studenata osnovnih i posle diplomskih studija, predstavnika državne administracije i civilnog društva zainteresovanih za perspektive bezbednosnih integracija Srbije. Raspravu su moderirali dekan FPN, prof. Ilija Vujačić, predsednik Upravnog odbora Centra, prof. Miroslav Hadžić i direktorka Centra, Sonja Stojanović.

NATO globalna ili regionalna organizacija?

Svrha strateškog koncepta je, prema rečima Šedivija, da odgovori na pitanje šta NATO predstavlja danas, odnosno, „gde“ želi da bude za deset godina. Strateški koncept je, prema njegovim rečima, najznačajniji dokument Alijanse posle Vašingtonskog ugovora kojim se Alijansa obraća svojim prijateljima, ali i neprijateljima. U njemu će biti saopštene „crvene linije“ koje nijedan akter međunarodnih odnosa neće smeti da pređe, kada je u pitanju bezbednost država članica. Gost Fakulteta i Centra je istakao da predlog za novi strateški koncept ističe potrebu da u sledećoj deceniji NATO bude manje aktivan kao globalni akter i da liderstvo u drugim delovima sveta van evroatlantskog prostora prepusti drugim organizacijama i savezima koji su opremljeni za slično delovanje. On je napomenuo da uprkos ovoj težnji, NATO članice moraju razvijati kapacitete za brzo i možda dugotrajno delovanje van evroatlantskog regiona kako bi odgovorili na pretnje suštinskim interesima zemalja članica i na savremene izazove i rizike koji brzo putuju preko velikih razdaljina. Primer ovakve akcije je aktuelna operacija u Avganistanu. Odgovor NATO na globalne izazove sastoji se u izgradnji partnerstava, istakao je Šedivi, što je ilustrovao činjenicom da pored 28 članica, još 18 država koje to nisu učestvuju u misiji ISAF u Avganistanu.

Šta su osnovne misije i zadaci NATO?

Izazovi koji su pred NATO tiču se toga kako zajedno uposliti vojne i nevojne kapacitete, ali i kako postići konsenzus NATO članica o samoj misiji Alijanse i čemu će ona služiti u budućnosti. NATO 2020 će i dalje biti

primarno organizacija kolektivne bezbednosti, budući da predlog ekspertske grupe ističe i dalju relevantnost člana 5 osnivačkog ugovora. Novina u novom predlogu strateškog koncepta je pak predlog da se češće koristi član 4 koji omogućava konsultacije zemalja članica o percipiranoj opasnosti iz šireg spektra bezbednosnih problema, bez nužnog aktiviranja musketarskih odredbi iz člana 5. I govornik i moderatori prepoznali su da u izveštaju sa predlozima za novi koncept ističe potreba da se ograniči tip misija i zadataka koje obavlja NATO, kako bi pitanja za koje su bolje osposobljene druge organizacije poput OEBS, EU, UN rešavale one. Ipak, zemlje članice planiraju da u dogledno vreme razviju bolje i značajnije kapacitete za tzv. *sveobuhvatni pristup* tj. zajedničko angažovanje vojnih i civilnih službi, državnih tela i nevladinih organizacija u rešavanju bezbednosnih problema pre svega u post-konfliktnom okruženju.

Interesovanja učesnika diskusije

Na pitanja o odnosima sa ključnim članicama i partnerima, g. Šedivij je istakao da će i novi strateški koncept prepoznati Rusiju kao važnog partnera i da je stoga primarni interes NATO da oživi Savet NATO-Rusija. Kroz odgovor na pitanje raketne odbrane prelamaće se odnos Alijanse ne samo sa Rusijom, već i SAD. Važno je, rekao je Šedivi da će odluka o raketnoj odbrani biti zajednička, doneta konsenzusom. Pored toga, pitanja prisutnih ticala su se, na prvom mestu, kapaciteta NATO za upravljanje u kontekstu neuspelih država, zatim, perspektive organizacije kao „globalnog foruma za raspravu o problemima bezbednosti“ (kako je prethodnik na mestu generalnog sekretara de Hop Shefer govorio) i sposobnosti Alijanse da svoju „poruku“ uspešno „prenese“. Nužnošću uspešne komunikacije od strane NATO bavila se i ekspertska grupa a gospodin Šedivi je rekao da ne postoji recept za uspešno komuniciranje izuzev uspeha u ispunjavanju misije.

Perspektive odnose NATO-Srbija

Kada je reč o mogućnostima za dalju saradnju NATO i Srbije u okviru programa „Partnerstva za mir“ Šedivi ih najpre vidi na polju atomsko-biološko-hemijske odbrane, razvoja i primene tehnologija razminiranja i vojne medicine. Nove mogućnosti za saradnju biće otvorene ako se usvoji predlog Grupe eksperata da se postojeći modeli i saradnje dostupni u okviru različitih partnerstava koje je NATO razvio od kraja Hladnog rata do danas, od Partnerstva za mir, preko Mediteranskog dijaloga i Istanbulske inicijative za saradnju, ponude svim partnerima nezavisno od toga u kom formatu partnerstva učestvuju. I na kraju, on je naveo da izveštaj sa predlozima za novi Strateški koncept ostavlja otvorenu mogućnost članstva u NATO svim zemljama Zapadnog Balkana i Gruziji i Ukrajini koje odluče da žele da učestvuju u radu ovog saveza.

Šta predstoji u procesu usvajanja novog Strateškog koncepta?

Nakon razmatranja predloga iz izveštaja Grupe eksperata za novi Strateški koncept i konsultacija za zemljama članicama Generalni sekretar NATO će predložiti prvi nacrt novog Strateškog koncepta tokom kasnog leta ili rane jeseni 2010. godine. Na osnovu tog tekst, zemlje članice će dati komentare i dogovorena verzija na samitu šefova država i vlada u novembru 2010. godine postaće novi Strateški koncept NATO.

Sonja Stojanović, Marko Savković i Jelena Radoman